

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆
רמב"ם, נגלה וחסידות

א

אמור

גליון לב (תמא)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל

שמונים ושש שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

תוכן הענינים

שיחות קודש

גר שנתגייר מקיים לפניהגירות ז' מצוות דבני נח..... ד

ליקוטי שיחות

ד חיוב תמידל במ"ע שהזמן גרמא.....
ז כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא אחרים ל"ח.....
ח למה רק בנדירים מצינו שהוא גם במופלא סמוך לאיש.....
ח מחיה בראשי אברים.....
ט לימוד ביום ההילולא מתורתו של בעל ההילולא.....
ט מ"מ ללקוטי שיחות אילר.....
י מצות ספירת העומר בספק ידיעה.....

אגרות קודש

ביאורים באג"ק דכ"ק אד"ש חלק ה (גליון)..... יג

חסידות

טז "עילאה" גבר או מזרעת תחלה.....
טז עוד בהנ"ל.....
יז דרושים שלא באו בליקוטי תורה על ל"ג בעומר.....
חל ציונים של דרושי אדה"ז לל"ג בעומר.....
חל הערה בליקוטי תורה פרשתינו.....

שונוות

יט אומרים כל בקמץ בתהלים.....
יט נשואות רבינו הזקן.....

ש ל ח ו ת ק ו ד ש

א. בהתוועדות אחרון של פסח (הנחה בלה"ק ס"ו) הזכיר כ"ק אד"ש שנסתברא מילתא שגר שבא להתגליר שיקיים עוד לפנ"ז כל המצוות שיכול לקיימם, מצות שנצטוו בני נח, שהרי אם הוא דתי כל כך שרוצה להתגליר הרי בודאי שרגש הדתיות מחליבו לקיים תיכף ומיד המצוות שיש ביכלתו לקיים - ראה שם. וכן דיבר מזה כ"ק אד"ש בשיחת ליל ו' דחג הפסח.

ולהעיר מגמ' יבמות (מח, ב) רבי חנניא בנו של ר"ג אומר מפני מה גרים בזה"ז מעונין, ויסורין באין עליהן מפני שלא קיימו שבע מצות בני נח, וברש"י: בעודן עובדי כוכבים, ועד השתא לא אלפרעו מילניהו.

אבל פשוט דאין להביא ראי' משם, כי ל"ל שמדובר על התקופה לפני שבא לכלל הכרה הדתית שלו.

הת' יוסף יצחק גאלדבערג
- תות"ל 770 -

ל ק ו ס י ש ל ח ו ת

ב. בלקו"ש דשבת זו (בסעי' ג') כתב דמצוות שחיובן הוא בזמן מסוים יש בהם שני ענינים: חלות המצוה על הזמן, שזמן זה יש בו מצוה זו. וחלות החיוב על האדם, ומצד חלות החיוב על הגברא הרי החיוב על הגברא הוא חיוב תמיד, ואח"כ כתב וז"ל: ויתירה מזן שהגדרת החיוב על הגברא (בספר הלכות) הוא - שישנם חיובי גברא מסויילמים: שביתה ממלאכה, שביתה מאכו"ש, קיום מצות מיוחדות - והתורה קבעה זמנים מיוחדים שבהם צריך האדם לקיים מצוות ואזהרות אלו (בפועל) עכ"ל. עיל"ש עוד בסעי' ד'.

ויש להעיר מקושיית התוס' בקידושין כט, א, ד"ה אותו דל"ל קרא אותו ולא אותה למעט אשה ממילת בנה תיפוק ליה דמצוות מילה הוא מ"ע שהזמן גרמא דאין מלין בלילה עי"ש, ותירץ בתוס' רי"ד שם וז"ל: היכי אמרינן דמ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות הני מילי מצוה דתליא בגופה והיא אינה מצווה אלא לזמן ידוע ולא בכל זמן, אבל מצוה שלא תליא בגופה כגון למול את בנה, אע"ג דמילת הבן יש לה זמן, נהי דקבוע הזמן לבן הנימול אבל שצוהו הבורא להתעסק במילת בנו העסק ההוא אין לו זמן, שבין ביום ובין בלילה יטרח ויכין צרכי מילת בנו, והלכך אי לאו אותו הוה מחייבינן גם האשה, ואין זמן קבוע לבן פוטרה, דהו"א היא תתעסק בין ביום ובין בלילה עד שתמול בנה בזמנו כו' עכ"ל.

הרי מבואר בזה דבמצוות כאלו שהחיוב להשתדלות הוא תמיד אף אם בפועל אפשר לקיים רק בזמן מסויים ה"ז מ"ע שאין הזמן גרמא, וא"כ אי נימא דבכל מצות עשה שהזמ"ג שחיובן הוא תמיד, א"כ במה הם שאני ממצוות מילה דנחשב למ"ע שאין הזמן גרמא אף שהמילה בפועל שיך רק ביום?

אבל פשוט דאין זה דמיון כלל, דבמילה הנה המצוה עצמה של האב הוא ההתעסקות להמילה, וכנ"ל בהתוס' רי"ד "שצוהו הבורא להתעסק במילת בנו" וזהו גופא הוא קיום מצוותו, לכן ה"ז מ"ע שאין הזמ"ג, משא"כ בכל מ"ע שהזמ"ג הנה שם גוף המצוה הוא הקיום בפועל בזמן המסויים, אלא דאמרינן דהחיוב עליו (לראות) לקיים מצוותו הוא חיוב תמיד, ולכן כיון דעצם קיום המצוה הוא רק בזמן מסויים לכן ה"ז מ"ע שהזמן גרמא.

וזה דומה ג"כ למ"ש בשו"ת בית יצחק או"ח סי' ג' אות ז' ובשו"ת מנחת אלעזר ח"ב סי' מ"ז ובס' אוהל משה (צווייג) ח"א סי' ט"ז ועוד, לתרץ קושיא הידועה דלמה נשים חייבות בבנין ביהמ"ק הלא אין בונין ביהמ"ק בלילה וא"כ הו"ל מ"ע שהזמ"ג, ותירצו דמלשון הרמב"ם מבואר שאין המצוה בבנין לחוד אלא ג"כ "לסעד בעצמן ובממונם" ובכל זה כל ההכנות לבנין כגון אריגת היריעות וכו' וכל אלו הדברים אפשר לעשותן גם בלילה דרק הבניה עצמה נתמעטה מביום תקים ולא שאר עשיית הדברים והכנתן ולכן ה"ז מ"ע שאין הזמן גרמא עי"ש, וזהו כעין מ"ש התוס'

רל"ד הנ"ל, הנה כאן מפורש ג"כ דההכנה להבנין לסעד וכו' זה גופא הוא חלק מהמצוה, וכיון דבזה ליכא ההגבלה דלילה, לכן ה"ז מ"ע שאין הזמ"ג, משא"כ בשאר מצוות עשה הנה שם עצם המצוה **מתקיים** רק בזמן מסויים.

ועל' המקנה שם שכתב לתרץ קושיות התוס' וז"ל:
נראה דלא דמי הכא למצוות ציצית דהו"ל מ"ע שהזמ"ג משום דאינו נוהג בלילה, משום דהתם פטרה רחמנא כסות לילה, משא"כ הכא דהחיוב הוא **לעולם**, אלא דהמצוה אינה כשירה אלא ביום, תדע דאל"כ נימא נמי דכל הקרבנות דאינן כשרות להקריב אלא ביום, דאשה פטורה? אלא דהמצוה אינה כשרה לעשות אלא ביום, אבל החיוב מוטל על האדם בכל שעה, ואינה מ"ע שהזמן גרמא עיל"ש. ולכאורה כאן **קיום** המצוה שייך רק ביום כשראוי להביא קרבן, וליכא שום קיום בלילה, ומ"מ ביאר דכיון דהחיוב הוא תמיד ה"ז מ"ע שאין הזמן גרמא, א"כ אי נימא דהחיוב בכל מצוות עשה שהזמ"ג הוא חיוב תמידי, במה הם שאני מקרבנות וכו' דהוה מ"ע שאין הזמן גרמא. משא"כ אי נימא דבכל מ"ע שהזמ"ג ליכא שום חיוב אלא בזמן מובן שפיר החילוק ויל"ע.

מיהו בכלל יש לתרץ קושיות המקנה כמ"ש בטורי אבן חגיגה טז, ב, דזמן גרמא לא הוי אלא רק במצוה שקבוע לה זמן מסויים וכשעבר זמנה אזדא לה המצוה לגמרי ואין לה תשלומין כמו שופר סוכה וכדומה דאע"ג דכשיחזרו ויבואו רגלים אלו לאח"ז שוב חייבים במצוות הללו, אין זה אלא מצוות בפני עצמן ואינן תשלומין לאותן שלא קיים, דהא אפילו קלימן עתה צריך לחזור ולקיימם לשנה הבאה, משא"כ מצות סמיכה וכו' שהמצוה בלילה אינה מתבטלת אלא דחוזרת לחיובה, והלילה אינה אלא מפסקת לקיומה שהרי מצוות סמיכה בקרבן זה אינו אלא פעם אחת לעולם שאם סמך אתמול פקע מלניה המצוה לגמרי, ואם לא סמך אתמול האי מצוה גופא שהיה חייב אתמול חוזרת ונעורת היום ובכגון דא אי"ז נחשב למ"ע שהזמ"ג, ולא דמי לציצית ולתפילין דחשיבי זמ"ג למ"ד דאין נוהגין בלילה, דהתם הלילה אי"ז בגדר הפסק אלא מבטלת לגמרי דהא אין יום ויום תשלומין לחברתה דאפילו אם קיים המצוה ביום זה חייב לקיימו למחר ודמיא לסוכה וכו"ב עיל"ש בארוכה. דלפ"ז מובן דלא קשה מקרבנות וכו' דשם שאני שהלילה רק מפסיק להקיום ולא מבטל הקיום וכו' משא"כ בכל המצוות שהזמן

גרמא דהקיום בפועל הוא רק לזמן מסויים ואח"כ מתבטל הקיום לגמרי, במילא ה"ז זמן גרמא, אף דהחיוב הוא תמיד.

*

ג. (ב) ויש להביא ראי' דהוא חיוב תמיד, מהא דסב"ל לרש"י בריש מגילה דאחד מבני העיר היו קוראים המגילה לבני הכפרים ביום הכניסה, והתוס' יבמות יד, א, ד"ה כי אמרינן כו' הקשו ע"ז מהירושלמי דבן עיר אינו מוציא בן כרך דכל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא אחרים ל"ח עיל"ש, ונתבאר באחרונים דשיתת רש"י דחיוב דבני הכפרים ביום הכניסה אינו חיוב דזמן חדש מצ"ע אלא דהוה תשלומין לעיקר הזמן דיום ל"ד, וראה לקו"ש חכ"א ע' 197 והלאה בענין זה, ובהערות וביאורים גליון קכ"ה ס' א' בארוכה, ואינו דומה לבן כרך דזמנו ביום ט"ו הוא זמן אחר לגמרי, ולכן לא קשה מהירושלמי, דבן כרך ודאי אינו יכול להוציא בן עיר כיון דאינו שייך כלל להחיוב דבן עיר, משא"כ בן עיר יכול להוציא בן כפר כיון שהוא קורא להוציא החיוב דיום ל"ד דזהו בעצם זמנם של בני הכפרים (וראה בס' קונטרס בעניני מגילה ע' ג' ושכ"כ הריטב"א). ואי נימא דהחיוב דבן עיר מתחיל מיום ל"ד ולא מקודם, א"כ אף שהוא רוצה להוציא בני הכפרים, אבל סו"ס אכתי הוא אינו מחוייב בדבר עכשיו, כיון דלא מטא עדיין הזמן דל"ד ומוכח מזה דהחיוב הוא חיוב תמיד והוא שפיר נחשב למחוייב בדבר עכשיו בהקריאה דיום ל"ד, וכיון שהוא רוצה להוציא זמנו של קריאה זו שפיר יכול להוציא.

עוד יש להעיר ממ"ש אדה"ז בשו"ע ס' תל"ו סעי' ו' לענין המפרש והיוצא בשלידא דהא דחילקו בין מפרש בתוך שלשים או קודם שלשים הוא רק בחדרים כאלו שמצוות הבדיקה הוא רק מדרבנן ובמילא הם אמרו והם אמרו, אבל בחדרים אלו שמצוות בדיקה היא מה"ת חייב לבדוק אפילו לפני ל' יום כי "מן התורה אין חילוק בין תוך ל' יום לקודם ל' יום" ועיל"ש בקו"א ס"ק ה', משמע מזה ג"כ שהוא חיוב תמיד.

ועי' ברש"י פסחים טט, א, בד"ה ענוש כרת, לענין קרבן פסח לגבי טמא ושהיה בדרך רחוקה ד"ומיקמי הכי [לפני חצות] לא רמיא חיובא עליהו" משמע דליכא חיוב

לפני הזמן? (וכבר דן בזה במנ"ח מצוה ה' וצויין לזה בהשיחה בסוף הערה 33) וי"ל כמ"ש בשיחת אחש"פ וש"פ שמיני תשמ"ז (גדר החיוב דחינוך) בהערה 29 דק"פ שאני מכיון שהנמצא בדרך רחוקה **פסרתו התורה** עי"ש ואינו דומה ללולב ושופר וכיו"ב, וראה ג"כ במקראי קודש פסח ח"א סי' ו'.

*

ד. ג) במה ששאל כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת ל"ג בעומר אור ליום ה' בענין נדרים, דדוקא נדרים שפועלים **קדושה** בהחפצא **דעולם** שייך אפילו בפחות מל"ג שנים מן התורה משא"כ בשאר מצוות?

יש להעיר ממ"ש בלקו"ש פ' מטות תשמ"ה (סעי' ט') בענין זה, דמבלי מ"ש הצ"צ (בסהמ"צ מצוות נדרים) דבנדרים נמשך קדושה ממדרגה שהיא למעלה מ"חכמה", וזהו הרמז בלשון הפסוק **"יפליא"** מלשון **פלא** שלמעלה מחכמה דתורה ושכל, וכח זה ניתן רק לישראל שהם קדמו לתורה, דהקשר בין ישראל עם הקב"ה הוא למעלה מהתורה, וזה מודגש בענין הנדרים דדיבור האדם פועל קדושה כפי רצונו בלי שום הגבלות, ולכן ה"ז שייך לישראל גם לפני שמתחיל בשאר מצוות התורה, כיון דנדרים קשור עם מציאותו כפי שהוא "קודם" לתורה, יעו"ש, נמצא דאדרבה כיון דכל ענין הנדרים הוא לפעול קדושה בהחפצא דעולם כפי רצונו, א"כ היא הנותנת שזה שייך גם לקטן לפני שמתחיל בשאר המצוות.

*

ה. ד) במה ששאלתי בגליון הקודם (סי' ז') דלכאורה אפ"ל דגם לרש"י אלירי הקרא ד"וביום הראות בו בשר חי לטמא" בהמשך ללעיל בהפך כולו לבן, אלא דסו"ס קשה דאיזה חידוש יש דמחיה מטמא, ולכן הוצרך לפרש שניתוסף כאן דין חדש לענין כ"ד ראשי אברים שהבריאו וכו' עי"ש, לכאורה יש לתרץ בפשטות דאי סב"ל לרש"י דאיירי כאן בהפך מקודם כולו לבן ה' אפשר לרש"י לפרש החידוש בפשטות דאף דמחיה אינו מטמא בראשי אברים מ"מ אם אחר שהפך כולו לבן נמצא מחי' על א' מכ"ד ראשי אברים נטמא, [ולא ה' צריך לפרש החידוש בחזר והבריאו], ויש לבאר

טעם הדבר דכאן שאני, כיון דעכשיו סו"ס נמצא דלא הפך כולו לבן כיון שיש לו בשר חי במקום אחד. אבל לאידך גיסא אין לומר כן כי בהשיחה לא סב"ל מסברא זו, דבהשיחה סב"ל דאפילו כשיש לו מחיה ה"ה טהור מצד הפך כולו לבן, הרי מוכח דמחי' במקום מסויים אינו מפקיעו מהמציאות דהפך כולו לבן, א"כ שוב י"ל דלא רצה רש"י לפרש כנ"ל דאם הפך כולו לבן, דאח"כ מטמא במחיה אפי' בראשי אברים, כיון דאין שום סברא בזה לחלק בפשוטו של מקרא, ולכן הוצרך לפרש דאיירי שחזר והבריא, דבזה שפיר יש סברא לומר שהוא נטמא כיון דעכשיו אפשר לראותו בראי' אחת, וא"כ מהו הראי' לומר דלרש"י אין זה בא המשך להפך כולו לבן? ויל"ע.

*

ו. ה) במה שהורה כ"ק אדמו"ר שליט"א הרבה פעמים בנוגע ליום ההילולא ללמוד אז מתורתו של בעל ההילולא, יש להעיר ג"כ במ"ש הגר"ש נאטענזאהן בספרו דברי שאול (יו"ד ס' שס"ו) וז"ל: "ובכ"ה תשרי יום היארצייט של הגאון הצדיק מוהר"מ סופר זצ"ל ועיינתי בספרו חתם סופר לזכות נשמתו", ועי' גם בספרו שואל ומשיב (מהדו"ת ח"ג ס' מ"ז) שכתב: "אתמול ה' יארצייט של רבינו הגדול הסמ"ע ז"ל וכשהגידו לי מזה לקחתי חושן משפט ובסמ"ע מצאתי וכו'". ועיי"ש גם בס' מ"ט.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

ז. בלקו"ש אילר - ש.ז. מביא שהר"ת של אילר היא "אני ה' רופאיך" ומסביר שם שסדר רפואתו של הקב"ה היא כמ"ש לפנ"ז "כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך" היינו שהרפואה היא באופן כזה שמלכתחילה אין שום מקום למחלה.

ואח"ז מבאר שאפילו באופן כזה שהי' מציאות של חולי מ"מ רפואתו של הקב"ה היא באופן כזה שפועל שאף פעם לא ה' חולה ע"ד חכם עוקר את הנדר מעיקרו ולא כרופא סתם ופועל רק מכאן ולהבא.

ולכאורה יש להעיר מזח"ג (בהוספות) שד"ב) וז"ל
 "פתח ר' אלעזר ואמר (ירמ' יז) רפאני ה' וארפא . .
 כיון דאמר רפאני ה' מהו וארפא . . כיון דאסיא מסי מאן
 הוא דאחי אלא כל אסוותא דעלמא בידא דקב"ה אבל אית
 מנהון על ידא דשליחא ואית מנהון דלא אסתמסרו בידא
 דשליחא ואינון דאת מסרו בידא דשליחא אסוותא אינון אבל
 לזמנא מגהדרן אבל אינון דקב"ה אסי לא את הדרין לעלמין
 וע"ד אסוותא דילי' איהו אסוותא דלית בה ארעא כלל
 ובג"כ רפאני ה' וארפא בלא קטרוגא כלל עכ"ל.

הרב יעקב משה וואלבערג
 - ר"מ בליבה -

ח. בלקו"ש ח"ז ע' 296 מביא בהנוגע לברכה בספירת
 העומר דמי שמסתפק באיזה יום לספירה עומד ומביא מ"ש
 בשו"ת דבר אברהם (ח"א סי' ל"ד) שאין לברך על ספירת
 ספק כיון שעצם ענין הספירה הוא - ידיעה ברורה דיומא,
 ואין מקום לברך באם ספק בידו עיי"ש, אבל מקשה ע"ז
 דלפ"ז נמצא דבכ"מ שלא הגיעו השלוחים (בזמן שהיו
 מקדשים עפ"י הראי') לא קיימו מצוות ספה"ע כדבעי מעולם
 ופשיטא שלא ברכו עלי' כו', ואיך אפשר שלא נזכר בש"ס
 ענין תמוה כזה? עיי"ש.

ונראה להביא ראי' דשייך מצוות ספיה"ע אפ"י בספק
 מדברי בעל המאור בסוף פסחים (והר"ן העתיקו משם) שהקשה
 מה טעם אין אנו סופרין ב' ספירות, ותירץ דא"כ נצטרך
 לספור גם ביו"ט דשבועות ואתי לזלזולי ביו"ט דאוריתא
 עכ"ד נראה מדבריו דאפשר לספור מספק דאל"כ קושיא
 מעיקרא ליתא דלא הוה בכלל ספירה וכבר העיר בס' דבר
 אברהם בתשובתו הנ"ל ובשו"ת שאלת שלמה סי' מ"ט פסק מח
 ההוכחה מדברי בעה"מ שאפשר לספור שתי ספירות מספק.

אבל אפשר לתרץ דברי האחרונים שלא יקשה עליהם
 מדברי בעה"מ דיש חילוק בין ספק דיהיד שאינו יודע
 המנין לספק שאנו עושין ב' יו"ט מספיקא דיומא דהרי
 האידנא אנו בקיאים בקביעא דירחא והא דעושין ב' יו"ט
 משום מנהג אבותינו בידינו כמבואר בבליצה דף ז' וא"כ
 ה"ה לגבי ספירה מיקרי ספירה וודאית דמעיקר הדין אנו
 יודעים המנין של היום ושפיר הקשה בעה"מ דנספור ב' ימים

משום מנהג וזה לא יגרע הספירה וודאית.

אמנם לפי"ז בזמן כשקדשו עפ"י הראי' ובמקומות הרחוקים שלא הגיעו השלוחים הוה ספיקא ממש ובאמת צ"ל דלא ספרו בכלל כיון דלא מהני ספירה מספק וכמו שהעיר בזה בס' דבר אברהם וא"כ ל"ש בזה"ז מנהג אבותינו בידינו שהרי בזמן הספק לא ספרו כלל.

ונראה לפרש דברי בעה"מ ובהקדם עפ"מ"ש באחרונים כביאור דברי הרמב"ם בהל' קידוש החודש פ"ה הל"ה שכתב אבל תקנת חכמים שיזהרו במנהג אבותיהם בידיהם וכו' נמצא יו"ט שני שאנו עושין בגליות בזה"ז מד"ס שתקנו דבר זה עי"ש. (שש לבאר זה) עפ"י דברי המחבר בס' תצ"ו ובפמ"ג שם דלשיטת הר"מ דספ"ד מה"ת להקל א"כ רק מדרבנן ה" עושין עוד יו"ט שני מספיקא דיומא דמה"ת אין צריך לחשוש ודי יום א' ואפ"ה גם בזה"ז הנהיגו להיות עושין ב' ימים אעפ"י שבזמן הקדום לא ה" איסור תורה וז"ש הרמב"ם זה שאנו עושים בחו"ל כל יו"ט מאילו ב' ימים מנהג הוא שהחמירו על עצמם "זיו"ט ב' מד"ס שתקנו" שכל יו"ט שני גם בזמן שקדשו עפ"י הראי' שהי' מספק מ"מ זה ה" רק מד"ס דספד"א להקל ואפ"ה גם בזה"ז מנהג אבותיהם בידיהם ומצד מנהג הוא ע"כ. ומצאתי תנא דמסייע לזה בתשובות החתם סופר חיו"ד סי' רנ' דלדברי הר"מ דספד"א לקולא יו"ט שני לעולם הוה רק מדרבנן אף כשקידשו עפ"י הראי' והסבירו עפ"י דברי המשל"מ בפ"א ממגילה עי"ש והגם דבתשו' מהר"ם שיק סי' רע"א השיג עליו דלאחר שקידשו החודש מיקרי איקבע איסורא והוה חיסרון ידיעה דגם הר"מ מודה דספד"א לחומרא, אבל בספר תמים דעים להראב"ד כתב בפירוש דיו"ט שני אף בזמן שקידשו עפ"י הראי' ה" מדרבנן והמהר"ם שיק העתיקו בתשובתו עי"ש.

ולפי"ז גם בשעת הספק כיון דמה"ת לא ה" ספק ורק מדרבנן החמירו לעשות יו"ט שני ל"ל לגבי ספירה לא ספרו רק ספירה א' שאם יספרו ב' ימים מגרע לספירה של תורה שעושיהו לספירה של ספק, או דנאמר דספירה כשיודעים שכל הספירה רק מדרבנן ומה"ת כבר יצא בספירה א' לא נקרא ספירה מספק ולא יקלקל הספירה של תורה ובאמת ספרו ב' ימים מכח ספיקא דיומא שהחמירו מדרבנן וא"ש קושית בעה"מ ותירוצו שבזה"ז יש חשש משום זילותא דיו"ט והא

דלא חששו לזילותא בזמנא שהי' באמת ספק כיון דהוה ספיקא ממש וע"כ ספרו גם ביו"ט מחמת עיקר הספק, ואף דהוה רק מדרבנן כנ"ל מ"מ מספיקא דרבנן ספרו אף ביו"ט. אבל עכשיו דרק מכח מנהג, החשש דזלזול ליו"ט עדיף על מנהג אבותינו, הלכך אין לנ"א אלא מה שנהגו ולא לספור ב' ספירות ודו"ק בס"ד.

ועוד י"ל אף להפוסקים דספד"א לחומרא או לשיטת המהר"ם שיק דפיקדוש החודש גם הר"מ מודה דספק אסור מה"ת - בספד"א דיומא לא נקרא ספירה מספק דדוקא היכא דספיקו ורבעת מחיסרון ידיעה במנין של הספירה אז לא נקרא גדר של ספירה אבל כשסופר שני ספירות מחמת ספיקא דיומא אין החיסרון במנין רק שאינו יודע מתי הוה התחלת ימן של הספירה דאינו יודע בוודאות מתי חל ליו"ט זה לא הוה חיסרון בעצם מנין הספירה ולפי"ז בזמן שקידשו עפ"י הראי' באמת ספרו שתי ספירות מספק דלא ידעו מתי התחיל זמן הספירה אבל יחיד שטעה בחשבון מנין ימי הספירה אינו יכול לספור שתי ספירות מספק ודו"ק וכעל"ז ראיית בשו"ת דברי מנחם סי' ל"ג שכתב דבחול"ל אין כאן חיסרון ידיעה במנין רק חיסרון ידיעה מתי קבעו החודש עיל"ש.

עכ"פ הגם דהראינו לדעת דיש מקום לדברי בעה"מ אף דנאמר דספירה מספק ל"ה ספירה מ"מ מידי ספיקא לא נפקא דפשטות דברי בעה"מ מורה דס"ל דספירה מספק ג"כ מהני, וכמבואר בלקו"ש.

הרב משה ווילינבערגער

- נתניה אה"ק -

א ג ר ו ת ק ו ד ש

ט. בגליון תמ (אחו"ק) ע' ו-ז הרבה הת' מ.נ. להשיג ולתמוה על המפתחות שבאג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ה. עינתי בהשגותיו וברובם לא ירדתי לסוף דעתו:

"ערך ברכה - יש להוסיף שיא (בנועם קיבלתי מכתבו ברכה ליום היל"א לחודש הגאולה". מפתח הענינים אינו קונקורדנציה, ולא כל מקום שנזכרה תיבת "ברכה" נכנסת למפתח, אלא במקום שנתבאר ענין הברכה או ההכנות אליה. ומה שנתבאר בהמשך האגרת ענין תוספתו מרובה על העיקר אינו קשור לברכה דוקא, וזה אמנם נרשם במפתח הזה בערך בפני עצמו.

"ערך התוועדות" ו"ערך חסידים". אם ר"ל שהיה לי לכתוב את כל אריכות לשונו במפתח, בודאי לא עסק במפתחות מימיו.

"ערך החש כראשו - אינו ענין לערך בפ"ע [כיון שבהספר מופיעים ריבוי מארז"ל שלא צוינו בהמפתח]". נראה שמעולם לא עיין במפתחות שערך כ"ק אדמו"ר שליט"א שאז היה רואה שיש מארז"ל שמחמת תוכנם המיוחד נרשמו כערך בפ"ע. וכך גם כאן שמארז"ל זה נתבאר שם בארוכה.

"ערך יום הולדת - יש להוסיף נא (נולד בי"ג תשרי הילולא דמהר"ש - ילמד בעיון שיחותיו)". זוהי בודאי אינה הנהגת יום הולדת, אלא הנהגה השייכת לאיש פרטי זה במשך כל השנה, וא"כ אינה ענין לערך זה, אלא לערך י"ג תשרי, ושם אמנם נרשם. ומה שהוסיף המעיר "ולפלא" ועוד הוסיף לזה סימן קריאה להדגשה, לא ירדתי לסוף דעתו. ועוד הוסיף באותו ערך "קצג (של ל"א שנה - מ"ש בקאפל" לב המתאים למס' שנותיו - שייך אליו). גם זו אינה הנהגת יום הולדת, והקאפל תהלים המתאים למס' שנותיו שייך אליו במשך כל השנה. וכך גם בהוספה השלישית אינו מדבר בהנהגת יום הולדת.

"ערך מחלוקת - יש להוסיף רנז, רפב (בא"י)". (א) בשני המקומות לא ראיתי בזכרת ההוראה להשמר ממחלוקת

בא"י, שרק זה נרשם במפתח. ב) אם אמנם כוונתו שכל מקום שנזכרה איזושהי מחלוקת עלי לרשום אותה במפתח, אין לי אלא לבקש את סליחתו.

"ערך נשואין . . . ויש להוסיף לא ימשיכו בזמן שבין היותם לחו"כ להחתונה". ואני איני יודע מה ענין זה לערך נשואין! ועוד כותב "כן יש להוסיף פ. רפד (בינה יתירה נתנה באשה לבנות ביתה בישראל ממולא בתומ"צ - ע"י הכנה מתאימה מקודם", וגם בזה איני יודע מה ענינו לערך נשואין. ואיש אין בארץ שיחפש ענין זה בערך נשואין, אלא בערך נשים, ושם נרשם.

"ערך עתונים - קסב. צוין - בלתי חרדים - העיקר חסר מן הספר, להדפיס בהם עניני חסידות (באם אין חשש קילקול עי"ז)". בערך זה, בכרך זה ובשאר הכרכים, לא נתפרש מעולם (מה נאמר באגרת בקשר לעתון), אלא שם העתון. וגם כאן נהגתי כך.

"ערך פתגמים בעש"ט - סו (עלה המתגלגל - ע"פ השגח"פ [והוספת אדה"ז בזה])." לא נזכר שם פתגם הבעש"ט בזה, אלא דברי כ"ק אדה"מ בשם כ"ק אדה"ז בקשר לזה, ולכן נרשם בפרטיות בערך השגח"פ.

"ערך פתגמים . . . אדה"ז - כד. צוין - סגולה לבנים - אהו"ר - [וכ"נ בערך בנים] וצ"ל: לימוד החסידות המביא לאהו"ר". אם היה מעיין במאמר אדה"ז המצויין שם היה רואה שזוהי הוספת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ואינה מפתגם אדה"ז. ועוד מוסיף "ומובא ג"כ להלן אגרת א' שפז (עמ' קפה) ופלא שלא נסמן בהמפתח". אבל נסמן בערך בנים.

ועוד יש להעיר לשאר השגותיו בערך פתגמים, שלא כל דברי רבותינו נשיאינו המוזכרים באגרות קודש אלו הם "פתגמים", ופשוט. ובדבר הערותיו לערך "שיחות" יעויין בשוה"ג לערך ספרים (ח"א-ב) "לא נסמנו ספרים שצוין עליהם, אלא ספרים שמדובר אודותם, הדפסתם וכו"ב". וכעין זה הוא גם בערך "שיחות" כפשוט.

*

עתה אבאר דברים אחדים בקשר להערות וציונים

שבשוה"ג, שלאחרונה יש כעין בולמוס להוסיף ציונים שנשמטו בשוה"ג. אין כל טעם להשיב על כל אחד מהוספות אלו, ואסתפק בהערה כללית:

אם דעתם של כל המוסיפים האלו הוא, שכל מקום שנזכר איזשהו מארז"ל או מאמר רבותינו או איש פלוני או מוסד פלוני - שני פעמים בסדרת אג"ק או באחד משאר ספרי רבותינו החובה לציין אליו, עלי להודיע שאין כל טעם לסוג עריכה כזו, ובלשון הגמ' (סוטה ב,ב) השלבו חכמים לדברי כו' אין לדבר סוף. וא"כ מובן ופשוט שאין מקום לציין אלא למקום שהעיון במקום השני יכול להוסיף בלאור במקום הזה, וכמאחז"ל (ירושלמי ר"ה ג,ה) דברי תורה עניים במקומן ועשירים במקום אחר.

ואבאר בזה את הסדר שנקבע בתחלת עריכת הסדרה הזאת: כשיש יותר מאגרת אחת לאותו אדם, מצויין מכאן לכאן, כי בד"כ יש איזשהו המשך בין האגרות האלה. מ"מ לא נהוג כך במוסדות, והטעם הוא פשוט: לאותו מוסד, יש לפעמים אגרות להנהלה, לפעמים לתלמידים, לפעמים לאחד מחברי ההנהלה ולפעמים לאחר, לפעמים לתלמיד אחד ולפעמים לשנים או שלשה. לפעמים יש קשר בין זה לזה ולפעמים אין. אם אמנם יצויינו כל האגרות האלו מכאן לכאן בודאי שאין לדבר סוף. ולכן נקבע שבכגון זה לא מצויין מאחד לחבירו.

ישנם הוראות או פתגמים רגילים ביותר, עד שבשנה אחת יכול להיות הוראה זו עשרות פעמים. מחמת ההכפלה המרובה הזאת, מבלי תוספת או גרעון בכל אחד מהם, ההכרח להסתפק בחלק מהם בתור דוגמא. וגם כך נשאר הכפלות מרובות בכיו"ב, ואין כל טעם לציין מזה לזה. לדוגמא: ה'הוראה לתת צדקה ולאמר תהלים או חת"ת, ישנה פעמים מרובות בכל כרך. אם היו כל האגרות האלו מצויינות מאחת לחברתה, בודאי לא היה לדבר סוף.

. ומה בצע א"כ, כשבאים אחדים להשלים בכל שבוע עוד ציונים שלא צוינו בשוה"ג של הכרכים הנדפסים? לכל אלו המצטערים על חסרון זה, ובלשונם "חבל" ופלא" וכיו"ב, התשובה היא פשוטה וקלה: יעינינו במפתחות, וימצאו מעצמם את כל העניינים, המוסדות האנשים והמקומות, שנזכרים יותר מפעם אחד.

יחד עם זאת, יש בין ההערות האלו הערות רבות נחוצות, שמוסיפים ביאור לתוכן האגרות, בדברים שטעייתי בהבנתן או שלא הצלחתי לבארם אל נכון, ודברי פי חכם חן.

הרב שלום דובער לויין
- תושב השכונה -

ח ס י ד ו ת

י. בד"ה אשה כי תזריע מש"פ תזו"מ שנה זו, בתחילתו, מביא מלקו"ת ר"פ תזריע במארז"ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר כו' "והפלוסופים נדחקו ללישב כי לפי שאשה מזרעת תחלה הרי טפת הזכר באה לאחרונה ועילאה גבר" ואח"כ דוחה בלקו"ת פירוש זה "ואמנם באמת הוא דוחק גדול בפי' לשון אשה מזרעת תחלה דמשמע שממנה דוקא בא הזרעת הזכר ולא ע"י שהזכר בא לבסוף כו'". ומבאר ע"ז בהמאמר שמכיון שבלקו"ת מובא פירוש זה הרי יש מקום לפירוש זה אף שאח"כ דוחהו כו'. ע"ש בארוכה. ומובא מזה ג"כ בלקו"ש ח"י"ב ע' 70 ואילך (וש"נ ג"כ למקור פי' הפלוסופים). ובח"ז ע' 155.

ויש לציין ג"כ לס' אמרי נעם (ס' קטן מדרושים שנאמרו ע"י הר"ה מפארלטש ונרשמו ע"י תלמידיו) בד"ה האזינו (דף ו' ע"א) וז"ל: "ל"ל תחלה מארז"ל ע"פ אשה כי תזריע וילדה זכר אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, ואמר אדמו"ר הזקן ז"ל במתנות כהונה מבואר הטעם להיות עילאה גבר, ואמר אדמו"ר א"כ לא אתי אליבא דהלכתא דקי"ל תתאה גבר, לכן אמר טעם אמיתי לזה שיש בטפה עצם ותוס' והזרעה מהתוס' כו'. ע"כ. והוא בסגנון שונה קצת מאשר בלקו"ת.

*

יא. בענין הנ"ל יש לציין ג"כ לענין דומה לזה בלקו"ת,

תירוץ שנדחה ומ"מ יש עדיין מקום לתירוץ ההוא, והוא בלקו"ת פ' צו טז, א: "ועברתי אני ולא מלאך כו" ומ"ש בספרים טעם משום שהמלאך אינו יכול לירד כ"כ במקום הטומאה, דחוק, שהרי מחנה אשור תוכלה, אך איך שיהי' הטעם הכוונה הכל א' כו"י. והנה פל' זה אף שכאן כתב שהוא דחוק כו' מ"מ כן הובא בפשטות בכמה דרושים: לקו"ת צו יב, ג. תו"א נג, רע"ג. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ע' שלט. סה"מ תקס"ד ס"ע פד. מאמרי אדה"ז-נביאים ע' קכג. ועוד. ומקורו ג"כ ממדרש הנעלם (זח"א קיז, א ואילך): אני ולא מלאך כו' מזוהמת ומטונפת כו' ואין ראוי לשגר מלאך כו'. ועד"ז בסידור האריז"ל. וראה בהגש"פ מכ"ק אדמו"ר שליט"א ע' קנו שמציין בענין זה למדרשות חלוקות.

*

יב. יש לעיין הטעם שבלקו"ת שיש בו דרושים על הפרשיות ועל המועדים, שלא באו בו דרושים על ל"ג בעומר, אף שבכלל נמצאים כו"כ דרושי אדה"ז על ל"ג בעומר (כמו שיפורט להלן). וידוע המובא בשיחות כו' בענין מ'דארף לעבן מיט דער צייט הסדרה בלקו"ת כו'.

ואולי י"ל שענין השייך לל"ג בעומר נתבאר בד"ה ונקדשתי בפ' אמור (שהוא בסמוך לל"ג בעומר), והוא בדף ל"ב ע"א ששם מבאר בארוכה עה"פ שערך כעדר העזים שגלשו מהר הגלעד (גל-עד) כו', ומציין שם ג"כ בהגה"ה שתוכן זה מבואר ג"כ בד"ה "הסבי גו" שערך כעדר העזים" שנדפס בלקו"ת שה"ש (דף ל"ו ע"ג). ומאמר זה שבלקו"ת שה"ש שייך לל"ג בעומר כמפורש ע"ז באוה"ת שה"ש כרך ג' (ע' תתקכג) "תורת אדמו"ר שנאמר בל"ג בעומר שנת תקצ"ח ל"פ"ק". וגם תוכן הענין מובן שייכותו לל"ג בעומר שמבואר בו על ג"ל ע"ד (כידוע עד"ז בכמה דרושי ל"ג בעומר).

וגם אולי י"ל שמאמרים השייכים ליום ל"ג בעומר יום הלולא דרשב"י כו', כבר באו בס' "ביאורי הזהר" (שהזהר הוא "ספרו" של הרשב"י) שהוא נדפס כבר לפני הלכו"ת.

*

יג. דרושי אדה"ז ל"ג בעומר, ראה: א) ד"ה לה"ע הלולא דרשב"י - סה"מ אתהלך לאזניא בתחילתו. ב) ד"ה זה בסה"מ תקס"ב ח"ב ע' תל (מיום ה' ל"ג בעומר תקס"ב). ג) ד"ה זה בסה"מ תקס"ד ע' קא (מל"ג בעומר תקס"ד). ד) ד"ה להבין מ"ש בזהר מאן פני האדון - סה"מ תקס"ד ע' קד. ה) ד"ה אתה הצבת (נק' במ"א "דרושי הוד שבהוד") - סידור שג, א (מל"ג בעומר תקס"ו). ו) עד הגל - סידור דש, ג (מל"ג בעומר הנ"ל). ז) לה"ע ל"ג בעומר - מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תקצא (ותוכן מאמר זה נמצא גם בדרמ"צ מצות אהבת ישראל). ד"ה גלה כבוד - שם ע' תקפד. ט) ד"ה הנה מה טוב - ראה מאמרים הקצרים ע' תרכא.

ובענין ל"ג בעומר יש לציון ג"כ לס' אגרות קודש אדה"ז ע' קיז (באגרת משנת תקס"ד) וז"ל: ואי לזאת שישו ושמחו בה' בכל לב ונפש ולעשות לום משתה ושמחה בח"י אייר הבע"ל יומא דהלולא דרשב"י אשר אנו שותין טפה תמצית דתמצית וכו' ולהלל ולרנן בשירות ותשבחות לה' מספר תהלים כגון תהילה לדוד וכה"ג, אך לא בהוללות ובשכרות חס וחלילה. ע"כ.

*

יד. ואגב יש לציון בלקו"ת פרשתנו שם (לב, א) שמביא הפסוק "שערך כעדר העזים שגלשו מהר הגלעד" (ומבאר ג"כ בענין הר כו' דקאי על צדיקים שאיסור קטן נדמה להם כהר כו'). ובהמ"מ שבסוף הלקו"ת מציון "שה"ש ו, ה - ושם מן הגלעד". והוא טעות המציון כל אמנם בשה"ש ו, ה הלשון "מן הגלעד" אמנם כאן מובא הפסוק משה"ש ד, א: שגלשו מהר הגלעד. (וכן בלקו"ת שה"ש לו, ג).

הרב אליהו מטוסוב
- תושב השכונה -

ש ו נ ו ת

טו. ב'היום יום... "ד"יז אדר שני": "באמירת תהלים (פז, ז) אומרים כל מעיני הכ"ף בקמץ, בסדר ברכת המזון - הכ"ף בחולם".

וברצוני להעיר ולעורר שבט"ז אייר בתפילת שחרית (שזהו התפילה הראשון שהתפלל כ"ק אדמו"ר שליט"א לפני התיבה מאז כ"ב שבט ביום ט"ז לחודש) סיים כ"ק אדמו"ר שליט"א את קאפי' פ"ז: ושרים כחוללים כל (בקמץ) כל (בחולם) מעיני בך. והמעוניין יכול לשמוע זאת בסרט ההקלטה.

ובאתי רק להעיר ולעורר.

הרב י. פלדמן
- ברוקלין נ.י. -

טז. בהקריאה והקדושה טבת תש"ב במדור זכרון זכות אבות בתאריך כ"ד טבת כתוב שם "בשנת תק"ל נתקבל למגיד משרים בעיר ליאזנא ומורה דרך לכמה עשרות אברכים היושבים אצלו, בשנת תקל"ד נבחר לנשיא חסידי חב"ד".

ולהעיר שבהיום יום כתוב שבתקכ"ז מקבל את המגידות דליאזנא, וגם זהו העיקר שבהיום יום מצוין בכל האדמו"רים התאריך והשנה של קבלת הנשיאות חוץ מאדמו"ר הזקן, ובאמת יש לברר כי יש כמה מקומות שנראים כסותרים, א' בהקריאה והקדושה הנ"ל כתוב שבשנת תקל"ד מקבל נשיאות, ובתורת שלום ע' 82 אות ל"ג כתוב שנשיאות רבינו הגדול נמשכה משנת תקמ"ח עד תקע"ג ע"ש, וכנראה מפני שבשנה ההיא נסתלק הרה"ק רמ"מ מהראדאק.

ובמכתב מכ"ק אדמו"ר הרי"צ לאחד מחתניו הובא בהתמים חלק א' עמוד ס"ט מבואר באריכות איך שמשנת תקל"ג פטירת הה"מ עד תקל"ו ה' רבינו הזקן עסוק בנסיעות שונות למקומות שונים לבקר את מצב תלמידי הה"מ וכו' ובשנת תקל"ו היתה אסיפה כללית של תלמידי הה"מ ויחליטו בין הדברים אשר רבינו הזקן יהי' לנשיא

לחסידים במדינת ליטא (והסיבה ה' כל גם החליטו שהרה"ק רמ"מ יסע לאה"ק) ולפועל נסע בשנת תקל"ז) ע"כ. ובאותן השנים משנת תקל"ג עד תקל"ז ה' הרב הקדוש ר' מ"מ מהראדאק נשיאה של תנועת החסידות ברוסיה ובליטא, ומכל הנ"ל לא נתבאר שבשנת תקל"ד קיבל הנשיאות, והעיקר יש לציין לפי המובא בתורת שלום ע' 82 ששנה זו תשמ"ח היא מתים שנה לנשיאות של רבותינו נשיאינו.

הת' יוסף יצחק גאלדבערג
- תות"ל 770 -

לזכות

התי שמעון שיי

לרגלי הכנסו לעול המצות

לי"ג בעומר שנת היתשמ"ח

שנת הקהל

ולזכות אחיו ואחיותיו שיחיו

*

נדפס ע"י הוריו

הרה"ת ר' יצחק מיכל זוגי חי' רבקה שיחיו

קרעמער

קובץ

הערות וביאורים

פשוטו של מקרא

ג

אמור
גליון לב (תמא)

יוצא לאור על ידי
תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין: ניו יארק

417 טראי עוועניו

שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל
שמונים ושש שנה לכ"ק אדמ"ר שליט"א

ז"ה עשי"ק פ' אמר שנת תשמח, שנת הקהל

ת ו כ ן ה ע נ ל נ י ם

שטוסו של מקרא

בפרש"י עה"פ (וד"ה):

- ג,א בד"ה הקרובה..... ד
- שם בד"ה לה יטמא..... ד
- ג,א ו בד"ה קדשים יהיו..... ו
- ג,א י בד"ה לא יפרע..... ז
- ג,א יב בד"ה ומן המקדש לא יצא..... ז
- ג,א כב בד"ה ומן הקדשים לאכל..... ח
- ג,א כז שתיקת רש"י..... יא
- ג,א לב לא בד"ה ושמרתם..... יא
- ג,א לב בד"ה דבר אל בני ישראל..... יא
- שמינת בלאורי כ"ק אד"ש בפירש"י דפ' בה"ב..... יב

פ ש ו ס ו ש ל מ ק ר א

א. כפירש"י ד"ה הקרובה (כא, ג) לרבות את הארוסה, עכ"ל.

א) עיין כתורת כהנים, וז"ל: הקרובה לרבות את הארוסה. אליו לרבות את הבוגרת, עכ"ל.

וצריך להבין, למה אין רש"י מביא דרשה זו השני, שהרי לכאורה תיבת "אליו" מיותר. *

ב) גם בפסוק (ב) (שלפני פסוק זה), כתיב: "כי אם לשארו) הקרב אליו", ועיין כתורת כהנים, וז"ל: הקרוב לא את הארוסה אליו לא את הגרושה, עכ"ל.

ולמה אין רש"י מפרש כאן למה נאמר "הקרוב" על דרך שמפרש בפסוק (ג) למה נאמר "הקרובה". **

*

כ. הפירש"י (כא, ג) ד"ה לה יטמא: מצוה, עכ"ל.

והנה מקורו של רש"י הוא מתורת כהנים כפי שנסמך בכמה חומשים.

* לכאן לאחר שנכתב תיבת "הקרובה" (לרבות הארוסה) צריך לכתוב תיבת "אליו".

** אולי י"ל דבפעם הא' שנאמר בכתוב "הקרוב" הוא ע"ד נתינת טעם למה הוא מותר לטמא לכל אלה הנמנים בכתוב (מתחיל משארו זו אשתו - עד אחותו וגו'), מפני שהם "הקרוב(ים) אליו" אבל כשהכתוב אומר בפעם הב' "הקרובה" הרי"ז כבר מיותר ולכן מפ' רש"י שבא לרבות ארוסה.

ועיין שם בפירוש התורה והמצוה להמלבי"ם, וז"ל:
..וכן הי די לאמר לנפש לא יטמא כי אם לשארו וכו'
לאחותו הבתולה ולמה כפל פעל **יטמא** . . ולכן אמר לה
טמא מצוה וכו', עכ"ל.

ואח"כ ממשיך שם בתורת כהנים, וז"ל: לה יטמא מטמא
וא על הודאי ואינו מטמא על הספק. לה יטמא אינו מטמא
אחרים עמה וכו'. לה יטמא אינו מטמא על איברי' וכו',
כ"ל.

ועיין בפירוש התורה והמצוה להמלבי"ם, וז"ל: הנה
זה שבא פה הכינוי **כפולה** לאחותו, לה, הוא זרות בלשון
'נדרש תמיד שבא לדייק. מלת לה, לה דוקא והוציאו חז"ל
זדיק הזה בג' אופנים וכו', עכ"ל.

והנה מכל זה מובן לכאורה שיש כאן ב' דרשות
:פרדות:

שהי' יכול לכתוב ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר
לא היתה לאיש, **ותו לא**. והי' נמשך פסוק זה על מה שכתוב
בפסוקים שלפני זה לנפש לא יטמא בעמיו . . כי אם . .
ולאחותו וגו'. וממה שמסיים הכתוב "יטמא", לומדים שאין
זה רק רשות כי אם גם **מצוה**. וממה שהכתוב הוסיף לא רק
תיבת "יטמא" אלא גם תיבת "לה" לומדים שמטמא **דוקא** לה
ולא לאחרים עמה וכו'.

ולפי זה צריך להבין:

(א) למה לא הביא רש"י דרשה השני' (על תיבת "לה")
המובא בתורת כהנים.

(ב) נניח, שרש"י מצד איזה טעם לא רצה להביא דרשה
זו, רק הדרשה שהביא ("מצוה"). צריך להבין, למה העתיק
תיבת "לה" מן הכתוב, ולכאורה לא מתייבה זו לומדים שיש
מצוה אלא ממה שכתוב "יטמא". וסוף סוף תיבת לה מיותר,
ולמה אין רש"י מתרץ זה.

ולכאורה ממה שהעתיק רש"י תיבת "לה" מן הכתוב
(שמזה משמע שגם תיבה זו שייכת לדרשה זו) נותן מקום

לטעות: כי עיין בתורת כהנים (בהמשך למ"ש שם לה יטמא מצוה): ...ומעשה ביוסף הכהן שמתה אשתו בערב פסח ולא רצה לטמא לה ודחפוהו חכמים וטימאוהו בעל כרחו, עכ"ל.

שמזה משמע שהמצוה על הכהן לטמאות הוא על כל הקרובים הנזכרים בכתוב, לא רק על אחותו, וכשרש"י מעתיק תיבת "לה" מן הכתוב ומפרש "מצוה" יש מקום לטעות שהמצוה הוא דוקא לה, (לאחותו).

*

ג. בפירש"י ד"ה קדשים יהיו (כא, ו): על כרחם יקדישום ב"ד בכך, עכ"ל.

ובד"ה וקדשתו (סם, ח): על כרחו שאם לא רצה לגרש הלקהו ויסרהו עד שיגרש, עכ"ל.

והנה מה שפירש רש"י זה שתי פעמים, מבואר בשפתי חכמים, וז"ל: ...דלעיל מירי לענין שלא יטמא למתים חייב ב"ד להפרישו בע"כ והכא מירי באשה פסולה וכו', עכ"ל.

אבל מה שעדיין צריך עיון הוא:

(א) למה בד"ה הראשון אומר רש"י בקיצור "על כרחם", ואינו מפרש באיזה אופן יכרחם ב"ד, ובד"ה השני מאריך רש"י: "הלקהו ויסרהו".

(ב) למה נקט רש"י בד"ה השני "שאם לא רצה לגרש", דהיינו שכבר עבר על האיסור ונשא אשה האסורה לו, הרי יש גם אופן שני שב"ד מוכרחים "לקדשו" דהיינו אם רוצה להנשא לאשה האסורה לו (אבל עוד לא נשאה) מחוייבים ב"ד להפרישו בעל כרחו, ועל דרך הפירוש בד"ה הראשון, שאין הפירוש שם שכבר נטמא למת, שאם כבר נטמא, אין מה לב"ד לעשות, אלא שב"ד מחוייבים להשגיח שלא יטמא למתים.

* אולי א"ל בזה כי בפעם הא' שנאמר "קדשים יהיו" קאי על מ"ש (לפנ"ז) שלא לטמא, ואאיסור קרחה, וגילוח,

ג) בפסוק (ו) מסיים הכתוב: "והיו קדש", ולמה לא פירש רש"י למה נאמר זה, ולכאורה זה מיותר, שהרי כבר נאמר בתחילת הכתוב "קדשים יהיו".

ועיין בתורת כהנים, וז"ל: ... והיו קדש לרבות בעלי מומים, עכ"ל.

*

ד. בפירש"י ד"ה לא יפרע (כא, י): לא יגדל פרע על אכל ואיזהו גדול פרע יותר משלשים גום, עכ"ל.

א) עיין בשפתי חכמים, וז"ל: דילפינן מבני אהרן דכתיב ראשיכם אל תפרעו מה להלן על האבל אף כאן על אבל וכו', עכ"ל.

ולא הבנתי למה צריכים ללמוד זה מבני אהרן (בפ' שמיני) הרי מבואר זה כאן גופא, שהרי כתיב תיכף אחר "ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרס" "ועל (בואו המחבר) כל נפשת מת לא יבא". הרי שהכתוב מדבר כאן בנוגע לאבל.

ב) עיין בפירש"י בפרשת שמיני ד"ה אל תפרעו (י, ו): אל תגדלו שער מכאן שאכל אסור בתספורת, עכ"ל.

ולמה לא פירש רש"י שם "ואיזה גדול פרע יותר משלשים יום", כמו שפירש הכא.

*

ה. בפירש"י ד"ה ומן המקדש לא יצא (כא, יב): ... ועוד מכאן למדו רבותינו שכהן גדול מקריב אונן וכו', עכ"ל.

ושריטה וכו', שבכל אלה מצווים בי"ד להכריח הכהנים שלא לעשות דברים אלה, אבל מובן שבדברים אלה אינו מתאים כ"כ הענין "הלקה ויסרהו", דמ"נ קודם שעשה צריכים להזהיר אבל לא להכותו ולאחר שכבר עשה הרי מה שעשה עשה וכמ"ש בפנים (ודוחק לומר שילקוהו שלא יעשה עוה"פ שזה

עלין בפירש"י בפרשת שמיני בד"ה הן היום הקריבו
(י, יט): ...אמר לו משה שמא זרקתם דמה אוננים שהאונן
שעבר חלל אמר לו אהרן וכי הם הקריבו שהם הדיוטות אני
הקרבתי שאני כהן גדול ומקריב אונן, עכ"ל.

הרי כפי שרש"י לומד שם פשוט הכתובים הרי משם
כבר יודעים שכהן גדול מקריב אונן.*

*

ו. בפירש"י ד"ה ומן הקדשים יאכל (כא, כב): אלו
קדשים קלים ואם נאמרו קדשי הקדשים למה נאמרו קדשים
קלים וכו', עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) בהחילת פרשתינו נאמר: ...לאמו ולאביו ולכנו
ולבתו ולאחיו, ולכאורה גם כאן צריך להבין, לאחר שנאמר
ולבנו ולבתו ואחיו שהכהן מטמא להם הרי פשיטא שמטמא
לאמו ולאביו, ולמה צריך הכתוב למנות אמו ואביו.*

כבר נכלל בעונש מלקות). אבל בפעם הב' בנוגע לאיסור
חיתון הנה נשאלת השאלה למה צריך להזהיר עוה"פ
"וקידשהו" הרי אנו מוזהרים כבר "קדשים יהיו" שב"ד
צריך להכריחם שלא יעברו על איסורים אלה - כולל גם
איסורי חיתון, ולכן מוסיף רש"י שההוספה כאן היא
"הלקה ויסרהו" שזה מתאים יותר על ענין של "קום ועשה"
לגרש הפסולה, אבל אינו מתאים כ"כ שנלקהו שלא יתחתן
וכנ"ל.

* לכאורה יש לומר שרק מכאן יודעים הדין שכה"ג
מקריב אונן, ורק שם מביא רש"י דין זה לפרס הפסוק שם
אבל לא שם הוא מקור הדין.

** לכאן זה לא אותו ק"ו ואותו פשיטותא.

ועיין בתורת כהנים וז"ל: יאמר לאמו מה ת"ל לאביו . . . ואמר לבנו ולבתו מה ת"ל לאמו ולאביו . . . ומה ת"ל לבנו ומה ת"ל לבתו . . . יאמר לאחיו ולאחותו מה ת"ל לבנו ולבתו . . . ואמר לאחיו מת"ל לאחותו וכו', עכ"ל.

ולמה לא פירש רש"י כאן כלום על דרך שפירש בנוגע לקדשים קלים וקדשי קדשים.

(ב) עיין בפירש"י ד"ה תושב ושכיר (כב, י):
...תושב זה נרצע שהוא קנוי לו עד היובל ואיזהו שכיר זה קנוי קנין שנים שיוצא בשש וכו', עכ"ל.

ולמה אין רש"י שואל כאן: "ואם נאמר תושב (שאינו אוכל בתרומה) למה נאמר שכיר".*

ועיין בתורת כהנים, וז"ל: ...יאמר תושב מה ת"ל שכיר אם הקנוי קנין עולם אינו אוכל הקנוי קנין שנים יאכל, עכ"ל.

וכן על דרך זה שאלתי בקובץ הערות וביאורים לפרשת אמור תשמ"ז על פירש"י ד"ה ואל המזבח (כא, כג) וז"ל: החיצון ושניהם הוצרכו להכתב ומפורש בת"כ עכ"ל.

שהרי גם בפרשת תצוה נאמר (כח, מג) בנוגע לכבד כהונה: והיו על אהרן ועל בניו בבאם אל אהל מועד או בגשתם אל המזבח לשרת בקדש וגו', וכן על דרך זה נאמר בפרשת כי תשא (ל, כ): בנוגע לקידוש ידים ורגלים מן הקיור: בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו או בגשתם אל המזבח לשרת וגו'.

והנה הפירוש של "אל המזבח" הנאמר בפרשת כי תשא הוא כמו שפירש"י שם וז"ל: החיצון שאין כאן ביאת אהל מועד אלא בחצר, עכ"ל, וכן על דרך זה צריך לומר

* בגמ' קידושין, ד, א מתרץ הגמ' קושיא זו ע"ד הפשט.

המערכת

לכאורה, בנוגע להפירוש של "אל המזבח" הנאמר בפרשת תצוה.

[ומה שרש"י פירש זה רק בפרשה כי תשא ולא בפרשת תצוה (שקודם לפרשת כי תשא), צריך עיון].

וצריך להבין למה אין רש"י שואל הן בפרשת תצוה והן בפרשת כי תשא "אם נאמר אל המזבח (שהוא מזבח החיצון, כנ"ל) למה צריך לומר אהל מועד", על דרך שמפרש בפרשתינו הן בנוגע לקדשים קלים וקדשי קדשים, והן בנוגע לפרכת ומזבח (החיצון).

ולאידך גיסא, צריך להבין:

מה שרש"י אומר בד"ה ואל המזבח (הנ"ל): ושניהם הוצרכו להכתב, לכאורה הפירוש בזה הוא שהי' קשה לו למה לא נאמר בכתוב רק מזבח (החיצון), ומה שבעל מוס אסור ליגש לפרכת היינו יכולים ללמוד מק"ו ממזבח, ועל זה כתב שהתירוץ על זה מפורש בת"כ.

אבל צריך עיון בזה, שרש"י פירש בפרשת אחרי ד"ה ערות בת בנך (יח, י): ק"ו לבתך אלא לפי שאין מזהירין מן הדיו, עכ"ל.

ואם כן למה אין יכולים לתרץ בנידון דידון, שהתורה כתב פרכת, הגם שיכולים ללמוד זה ממזבח (החיצון) לפי שאין מזהירין מן הדיו.

[ועיין בקובץ הנ"ל ששאלתי שם עוד כמה שאלות בנוגע לפירוש"י ד"ה ומן הקדשים יאכל, ופירוש"י ד"ה ואל המזבח שבפרשתינו, הנ"ל].

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

כפרשתינו פרק כב פסוק כז "לקרבן אשה לה".

ולכאורה קשה "אשה" ל"ל הלא תיבה זו אינו מוסיף
וגם קשה כתיבת הפסוק במקום זה דוקא, שלכאורה
מו בתחילת פרשת הקרבנות בפ' ויקרא ולא כהקדמה לפ'
עדות. * ואם משום קרבנות למועד, מקומו בפ' פינחס
בפ' אמור.

הת' שמואל טורנעק
- חנוך לנער -

בפרק כב פסוק לא מפרש רש"י "ושמרתם - זו המשנה"
שיתם - זה המעשה" הלא כ"ז ידוע כבר לכו חמש גם
יו הפרטי שלומד תורה ומקיים מצוות ומה ילמידנו
יזק.

הת', אהרן מרקאוויץ
- ישיבת חנוך לנער -

בפרק כג פסוק ב - מעתיק רש"י "דבר אל בני ידועי מועדי
וּמִפְרֵשׁ יַעֲשֶׂה מוֹעֲדוֹת וְכוּ" שמעבריס את השנה וכו'".

ולכאורה קשה:

(א) למה רש"י מעתיק התחלת הפסוק אם הוא מפרש רק
יעדי ה'".

(ב) אם יש איזה צורך להעתיק התחלת הפסוק למה
זיט "ואמרת אליהם".

(ג) לכאורה הלשון "תקראו" ו"מקרא" אינו מובן ע"פ
ז"מ והו"ל לרש"י לפרש.

ישיבת חנוך לנער
- שיעור ו' -

* אינו בא בפשט"מ כהקדמה לפ' המועדות אלא כהמשך
יום הענין איזה בהמות כשרות לקרבן.
המערכה:

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליס"א בפירש"י דפ' בה"ב

נת' בהתוועדות	ד"ה	פרק ופסוק
בהר תשכ"ה (1)	בהר סיני.	כה, א
בה"ב תשכ"ו (2)	שבת לה'.	כה, ב
בה"ב תשמ"ג	וקראתם דרור.	כה, י
בהר תשל"ג (3)	למה אין רש"י מפרש מדוע צריך הפסוק לומר "וכי תאמרו מה נאכל".	כה, כ
בה"ב תשמ"ה	למה אין רש"י מפרש התיבות "כי גרים ותושבים אתם עמדי".	כה, כג
בה"ב תשל"א (4)	הוא ובניו עמו.	כה, מא
בה"ב תשמ"מ (4)	הוא ובניו עמו.	שם
בה"ב תשל"א (5)	ואל אחוזת אבותיו.	שם
בהר תשמ"ו	כי לי בני ישראל עבדים.	כה, מז
בהר. ל"ג בעומר תשמ"ו	לא תעשו לכם אלילים.	כו, א
בהר תשכ"ה	אני ה'.	כו, ב
בחוקותי תשכ"ה (6)	אם בחוקותי תלכו.	כו, ג
בה"ב תשכ"ו	ונתתי שלום.	כו, ו
בחוקותי תש"ל	לפניכם לחרב.	כו, ז
בחוקותי תש"ל	ורדפו מכס.	כו, ח

שם	כנ"ל.	בחוקותי תשמ"א
שם	חמשה מאה ומאה רבבה.	בחוקותי תש"ל
שם	ונפלו אויביכם וגו'.	בחוקותי. במדבר תש"ל
כו, ט	ופניתי אליכם.	כה"כ תשל"ז (7)
שם	והפריתי אתכם.	כה"כ תשל"ז (8)
שם	והרכיתי אתכם.	כה"כ תשל"ז (8)
שם	והקימותי את בריתי אתכם.	בחוקותי תשמ"ו
כו, יא	למה אין רש"י מפרש מדוע אומר הכתוב "ולא תגעל נפשי אתכם", והרי זה פשוט שאם "ונתתי משכני בתוכם", דהיינו שבנ"י הם במצב כזה שהשכינה שורה בהם, אז בודאי ש"לא תגעל נפשי אתכם".	בחוקותי תשל"ג
כו, לב	והשמתי אני את הארץ.	בחוקותי תשד"מ
כו, מא	והבאתי אותם.	בחוקותי תשד"מ
כו, מב	וזכרתי את בריתי יעקב (הא').	כה"כ תשכ"ח (9)
שם	וזכרתי את בריתי יעקב (הב').	כה"כ תשכ"ח (9)
כו, מו	למה אין רש"י מפרש שליכותו של הכתוב לכאן, אף שלכאורה מקומה בסוף הסדרה.	כה"כ תשל"ד

כז, ז ואם מכן ששים שנה וגו'. מוש"פ בחוקותי
תשל"ח

כז, לג לא יבקר וגו'. בחוקותי תשכ"ה (9)

- 1) יז 276 ואילך. 2) יב 108 ואילך. 3) בהר
- תשר"מ. 4) כב 150 ואילך. וראה שיחת ש"פ בחוקותי
- תשמ"א. 5) שם 157. 6) יז 313 ואילך. 7) שם 321 ואילך.
- 8) בחוקותי תשר"מ. 9) יב 129 ואילך.

נערך ע"י הרב יוסף יצחק שגלוב
- תושב השכונה -

לזכות

התי שמעון שיי

לרגלי חכנסו לעול המצות

ל"ג בעומר שנת היתשמ"ח

שנת הקהל

ולזכות אחיו ואחיותיו שיחיו

נדפס ע"י הוריו

הרה"ת ר' יצחק מיכל זוגי חי' רבקה שיחיו

קרעמער